

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 266. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 17. листопада 1941. No. 266. Jersey City, N. J., Monday, November 17, 1941. Vol. XLIX

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи”: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

„Терпіння України” -- Голос з Англії

„The sufferings of the Ukraine” — це наголовок знаменитої статті, що її поміщено в лондонському місячнику „The Contemporary Review” за місяць жовтень 1941. Автор представляє коротко значіння України в давнину і тепер під оглядом торговельним і як міжнародного чинника в відносинах між Заходом і Сходом, Північю і Полуднем. Потім змальовує коротко терпіння українського народу під окупаціями в найновіші часи, зокрема під більшовиками, а далі звертає увагу на „німецький життєвий простір” та німецькі зазіхання на Україну і її багатства. Автор кінчить тим, що Україна переживає нову трагедію, але в тій тяжкій хвилині очі у-

країнського народу звернені в сторону Америки, заохочені тими словами президента Рузвелта, якими він змалював американський нарід як такий, що все дасть, теж і життя своє, щоби боронити свободу і людські права. Таким і є український нарід. І тим, пише автор, вияснюється, чому канадійські українці, процентово, дали найбільше синів до британської армії.

Без Злоби не Обійдеться

Швейцарська газета „Ліберте”, що виходить в Фрібурзі, помістила статтю п. з. „Нове на сході”. Її тон підступно-ворожий до українства. Пишеться у ній польською рукою про злочинні пляни, які мали існувати перед початком німецько-більшовицької війни, згідно з якими „головним сателітом Райху на східній просторі мала бути незалежна Україна”, відповідно до мрій націоналістичних доктринерів цієї країни...

Та події, пише польський автор, покотилися інакше. Більшовики зуміли прихилити російський нарід, який не знає, що робиться поза СРСР. Берлінське московське „Новое Слово” стверджує, що через те „російський нарід втратив право самовизначення”, а німці є лихі на російських емігрантів, бо показалося, що табор „пораженців” обмежується лише прихильниками „Нового Слова” та „Возрожденія”.

Згідно з новими „плянами”, про які, як виходить, польський автор добре поінформований, на чолі „Остлянду”, зложеного з балтійських країв, мав би стати Альфред Розенберг. Українці й білорусини правдоподібно не дістануть того, чого хочуть; румуни дістануть можливо Закарпаття з Одесою, а мадяри сподіються відшкодування коштом Семигороду. Він пише: „В Східній Галичині Райх перебрав все в свої руки і по кількох тижнях проголосив прилучення її до Генерал-Губернаторства, країни зарезервованої для поляків. Мадяри й румуни заборонили кожну діяльність націоналістичних українських організацій. Українцям ледви дозволено зголошуватися доброволь-

цями до німецької армії під прапорами свастики. За Збручем на Східній Україні агітація націоналістів-емігрантів та їх радіо пропаганда кермована зо Східної Пруссії та звернена проти жидів, росіян і більшовиків, здається не досягнула сподіваних результатів. Більш як половину України вже здобуто німцями й румунами, але нема жадного офіційного повідомлення, яке вказувало б на створення української національної держави. Чи доведіть зроблений в різних придунайських державах навчив Райх недовіряти деяким надто відданим приятелям, терористичне минуле яких робить їх нездійнятими управляти країною, зрошеною війною”.

В демократичних країнах вороги українського визволення представляють далі те визволення „німецькою інтригою”, а знову в тоталітарних державах, як це має місце в окупованій японцями Китаю, вони міняють тактику та називають визволення України „англійською інтригою”. Тільки ні разу не хочуть визнати, що це сам український нарід до цього змагає, а тільки має перед собою повно ворогів, що не хочуть такого визволення. До тих ворогів, крім москалів, поляків, румунів і мадярів, належить і теперішній окупант України — нацистична Німеччина.

ХОЛЕРА НА УКРАЇНІ

З Істамбулу повідомляють, що в Україні шириться смертоносна холера. Ця пошесть вибухла так раптово, що німецькі влади не мали подостатком запасів серуму, щоби протиділати цій хворобі.

Похорон А. Новосада Пільота-Офіцера

Канадійський „Український Голос” подає п. н. „Погиб за вітчизну”, що 3. листопада відбувся в Саскатуні похорон Августа Новосада, канадійського офіцера-пільота летунства, що погиб з двома своїми товаришами 25. жовтня під час розбиття воєнного летана в горах Андирондек в стеїті Нью Йорк. Покійний був свого часу питомцем Інституту ім. П. Могили. Вступивши до війська скоро здобув вищу рангу і пошану оточення. Все ї всюди поведився дуже примірно і зазначував отверто й виразно, що походить з українського роду. Одружився три тижні перед передчасною смертю. Похоронено Покійного з всіма військовими почестями. Був сином-одинаком б. учителя Івана Новосада.

УКРАЇНЦІ, ЩО ПОМЕРЛИ У ЛЬВОВІ ЗА ЧАСІВ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ

До відомого списку визначних українців, що померли у Львові в часі більшовицької окупації, належать: Роман Федусевич, урядовець дирекції пошт; д-р Василь Тригук, адвокат; м-р прав Іван Вербицький; д-р Максимілія Левицький; Іван Троян, директор броварів; Теофіл Український, емеритований залізничний ревідент; Володимир Червінський, емерит. директор пошти; Модест Каратницький, б. президент суду.

Як Виглядають Монастирі Василіян Після Відступу Більшовиків?

Про цю справу пишуть українські полуднево-американські часописи таке: Із шістнадцятих монастирів ЧСВВ знищені такі: Княжа обитель в Лаврові та монастирі в Крехові, Буковій, Золочеві Погоні. Частинно знищені монастирі в Добромилі, Бучачі й Краснополі. В Жовиві мають оо. Василяне мільйонні шкоди, зокрема у друках. Друкарські машини та цінна переплетня цілком знищені.

Після відступлення червоних видрукувано в жовківській друкарні: стінний календар „Місіонар” на 1941-1942 рр., друкується тижневик „Жовківські Вісті” та складається до друку журнал „Місіонар”, якого видавництво перервано в часі більшовицької влади.

Відчувається нестача паперу, бо величезні паперові запаси зжили більшовики. Також знищили більшовики всі аркуші поважного церковно-наукового журналу „Записки Чина св. Василя Великого”, що виходив тамже від 1924. р. під редакцією о. д-ра Йосафата Скрутня, ЧСВВ. Ці записки здобули собі славу в європейському науковому світі.

Велика втрата для української культури — це знищення бібліотеки й архіву в монастирях: креховецькому й львівському. В Крехові провадили свої наукові студії визначні науковці, між ін. Іван Франко, д-р Василь Шурат, а також і митрополит Шептицький.

Багато цінного врятував і привіз до львівського монастиря оо. Василян при вул. Жовківській

невтомний робітник пера й старовини о. Роман Лукань, ЧСВВ, ризикуючи часто-густо навіть своїм життям.

Як відомо, львівський монастир оо. Василян офіційно фігурував як „філія бібліотеки НТШ у Львові” — таким чином попри пам'ятки рідного минулого, могли мати в ньому над головою давні його заслужені господарі, львівські оо. Василяни: о. Віталій Гринюк, протоігумен галицької провінції ЧСВВ, о. Евтимій Бобрецький, секретар провінції, о. Іриней Назарко, визначний проповідник і голова Марійського Товариства Молоді, та згаданий о. Лукань, недавній кустос філії НТШ при вулиці Жовківській ч. 36. Усі священники живуть і тепер беруться до віднови великої руїни, в першу чергу на провінції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918,
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,**Пробують Виявляти Своє Життя**

Які вісти не доходилиб тепер з українських земель, коли вони оперті на друкованім німецькою владою слові, то очевидно, такі, що треба вміти читати між рядками. І тому не можна їх брати часто в дослівному значенні, бо можна легко догадатись, що колиб там було написано те, що є в серцях українських людей, то це не побачилоб денного світа, а редактори пішлиб до концентраційних таборів. Навіть такі речі, як от велике число українських газет, що то появляються по різних невеликих містах, дають багато до надуми. Це видно, що окупантам потрібне, щоб не було великих, добре редагованих і впливових українських часописів, що об'єднувалиб весь український нарід, а зате краще, щоби була дрібна, провінційна преса, що писалаб те, що їй хтось доставить, та від кого вона булаб цілковито залежна як щодо доставки паперу, так і доставки новинок, чи може й статей... Та проте навіть маючи це все на увазі, можна і в тій пресі добачити, що український нарід під німецькою окупацією, так як і попередньо під іншими окупантами, намагається де тільки можливо відновити своє життя, як культурне так і економічне. Всюди виривають нові працівники, про яких мало було чути, коли брати під увагу ті українські землі, що були під Соведами від 1920. року. Тут подамо змінку відомостей про життя в двох українських містах: Бердичеві й Житомирі.

Життя в Бердичеві

Полуднево-американські українські газети подають, що в Бердичеві почав виходити часопис „Нова Доба”, який містить багато відомостей про теперішнє українське життя по втечі большевиків. Довідуємося, що там організовано заходами таких людей як Буйко, Рисавий і Галіцький український театр, який зібравши 22 акторів підготував „Назара Стодолу” та „Куму Мірошника”.

Дирекція бердичівської жіночої й мужеської гімназії оголосила вже вписи на рік 1941-1942.

Головою бердичівської поліції є Корольок, головою міського управління Родер. Визначено вже т. зв. тверді (сталі) ціни на збіжжя. А саме: пшениця від 31-35 карб., залежно від чистоти, жито 25 карб., овес 23, ячмінь 23, броварний 27, гречка 40, просо 23, кукуруза від 23 до 35, залежно від якості.

В 2. числі бердичівської „Нової Доби” поміщені статті та репортажі тамошніх українських журналістів: Лугового, Рудюка, Бебева, Павловського й Демчинського.

Житомир та його населення

В празькій „Наступі” пише про Житомир С. Половець, між іншим так: Житомир є обласним містом б. УССР. Характерні для большевицького режиму хідники пороблені за часів Тараса Бульби (в міському музеї, кажуть, є щось з річей польки, яка збаламутила Андрія) і їх призначення видержати ноги наївним пішоходам, яких 20 років переконувалося про величезні досягнення большевицького режиму. Щодо каналізації, то сталінці все вважали за потрібне її провадити; мабуть у якомусь „генеральному плані” думали просто почати з „метро”. Натомість безліч статуй на вулицях, в „сквериках” біля фотографів і чайних, в дворах будинків піонірів, комсомольців і т. Десятки бетонних „фізкультурників” і „фізкультурниць” — продукція офіційна — „мистецької” школи такі несмашні й примітивні в своєму хвилевому „реалізмі”, що просто людину жах огортає... Любили советські можновладці ставити кольяди з такими фігурами на сходах до міського й зарослого будьяками й засміченого (вивозили до нього сміття!) Тетерева (ріка), де очевидно мали советські маси щасливо купатися та вигріватися на сонечку... Говорити щось про вигляд цих мас „квітучої Радянської України”, просто соромно. Так обідраного й так дивно вбраного населення в Європі ніде нема. Взагалі люди затуркані й залякані ГПУ (НКВД) до краю. Брак ініціативи (звикли все робити по наказу згори), страх перед будьякою відповідальністю, — це характерні риси для советського обивателя, які витравити з душ не дасться одним махом Люде дуже неформовані. Ніхто не має в обласному місті радіоприймача. Мали лише ампліони й слухали лиш те, що їм надавали радіовузли (трансляції). Поволі життя починає організуватись, до діла приходять люде праці... Зникають советські вивіски з червоними зірками, портрети советських ідолів. Виходить обласний часопис „Українське Слово”. Люде працюють і готують видання книжок і брошур. Українська мова набирає „права голосу”.

Дівчата в Англії є тепер 10 фунтів тяжчі, а один цаль вищий ніж в 1916 році.

ПРИ ЗНИЩЕННІ „ДНІПРЕЛЬСТАНУ” ЗГІНУЛО 10,000 ЛЮДЕЙ, КАЖУТЬ НІМЦІ

БЕРЛІН. — Німецький уряд подав перший раз ширше звітлення про знищення „Дніпрельстану” відступаючою большевицькою армією. Кажеться, що большевики зробили в Дніпрівій греблі при допомозі динаміту отвір, довгий на 600 стіп, а глибокий на 60 стіп. Німецький вояк-репортер доносить, що при вибусі згинуло щонайменше 10,000 людей. Вибух, що наставив 18. серпня ц. р., був такий страшний, пише репортер, що „треба хіба Едгара Алена По (відомий американський письменник), щоб описати цю страшну ніч”. Червона армія висадила у повітря греблю „Дніпрельстану” тоді, коли через неї утікало щонайменше 3,500 цивільних утікачів. Всі вони згинули. Проліт в греблі випустив около 3,800,000,000 кубічних метрів води та автоматично підніс рівень Дніпра пониже греблі. Вода, що виступила з берегів Дніпра, забирала надбережні хати та затопила велику масу людей. Репортер подає, що майже кожна машина є ушкоджена большевиками до цієї міри, що забере багато часу, заки знову відбудеться греблю з її турбінами.

„ЗВІЛЬНЯЮТЬ” УКРАЇНСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ

НЬЮ ЙОРК, 12. листопада. — Польська новинарська агенція подає, що німецькі влади мали звільнити на днях 40,000 українських полонених в Ярославі. Однак не йде тут про якийсь акт милосердя, каже новинка, але про особистий інтерес Німеччини, бо звільнених українців перенесено автоматично до таборів праці. Та німці називають це „звільненням”.

УКРАЇНСЬКА католицька парохія
Св. Апп. Петра і Павла в Cleveland, O., потребує молодого і здібного **ДЯКО-ВЧИТЕЛЯ**, який знав би знаменито провадити хором, улагоджувати різні представлення і робити всяку іншу роботу, получену з дяківством. Слабкі дяко-вчителі нехай не голосяться. Платня після умови. Зголошувати належиться на адресу:
Rev. D. GRESKO,
2280 W. 7th St., Cleveland, O.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ

ПРОДАЄТЬСЯ ЗЕМЛЯ близько Лейквуда і Рова фарм, ідеальна для курячої фарми. При стейтовій дорозі, \$40 за акер. 1/4 милі від дороги, по \$15 акер. Купцям моєї землі даю практичні поради, як почати і вести курячу фарму. За моєю методою, яку я проголошував на Радіо станції W.O.R., всі мають дуже гарний зарібок.
Scientific Agronomist BORIS GLORY
Address:
GLORY POULTRY FARM
Jackson's Mills, Lakewood, N. J.
Telephone: LAkewood 871123

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подружого свідчення.
● Гемороїди й желяки лікуються без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуговування.
X & флюроскоп. — Екзамінація \$2.00.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ й ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
Main Office:
383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch Office (Філія):
969 South Broad Street, TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні, так низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St., NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: MEIrose 5-6577

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з прагальною металевим труною, двома автами, караваном, балсамуванням, виїздом, Похоронного Дому і т. д. **\$295.00**

Все, чого треба, з виїздом однієї й належностей за церкву відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646